

Covenant & Conversation

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

BO • אב

MANEVİYAT ÜZERİNE ETÜTLER

BASED ON THE TEACHINGS AND WRITINGS OF RABBI LORD JONATHAN SACKS 7"צט

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.

"R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçekle değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift."

- Rabi Sacks

Çocuklarda Maneviyat

• Bu özet, Rabi Sacks'ın bu haftaki Covenant & Conversation yazısından uyarlanmıştır. Bu yazıya aşağıdaki adresten erişilebilir: <https://www.rabbi-sacks.org/covenant-conversation/bo/the-spiritual-child/>

Onuncu bela, darbesini indirmek üzeredir ve Moşe bunun son bela olacağını bilmektedir. Paro sadece halkın gitmesine izin verecek değildir. Onlara gitmeleri için yalvaracaktır. Böylece, Tanrı'nın emriyle, Moşe halkı özgürlüğe hazırlamaktadır. Ama bunu benzersiz bir yolla yapmaktadır. Onlara özgürlükten bahsetmemektedir. Esaretin zincirlerini kırmaktan söz etmemektedir. Hatta ileride kendilerini bekleyen uzun yolculuktan veya varış noktaları olan, Tanrı'nın Avraam, Yitshak ve Yaakov'a söz vermiş olduğu Vaat Edilmiş Topraklardan, süt ve balın aktığı diyardan da bahsetmemektedir.

Bunun yerine Moşe **çocuklardan bahsetmektedir**. *Bo peraşası* içinde bu temayı üç kez tekrarlamaktadır.

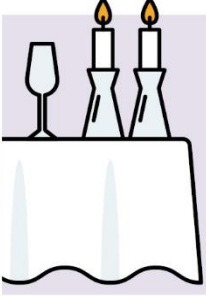
Bu, oldukça beklenmedik bir şeydir. Moşe ertesi gün hakkında değil, uzak gelecek hakkında konuşmaktadır. Özgürlük anını kutlamamaktadır. Bunun yerine bu anın, zamanın sonuna kadar halkın hafızasının bir parçasını oluşturmasını temin etmek istemektedir. Her neslin bu hikâyeyi bir sonraki nesle aktarmasını istemektedir. Yahudi ebeveynlerin birer eğitmen haline gelmelerini ve Yahudi çocukların, gelecek uğruna geçmişin koruyucuları olmalarını istemektedir. Moşe, Çinlilerin de öğrendikleri bir dersi, Bene Yisrael'e, Tanrı'dan aldığı esinle öğretmektedir: **Eğer bir yıllık plan yapıyorsan, pirinç ek. Eğer on yıllık plan yapıyorsan, bir ağaç dik. Eğer bir asırlık plan yapıyorsan, bir çocuğu eği.**

Yahudiler tarih boyunca eğitimi ilk sıraya yerleştirmeleriyle ünlenmişlerdir. Başkaları şatolar ve saraylar inşa ederken, Yahudiler okullar ve öğrenim yerleri inşa etmişlerdir. Kendilerinden kolektif gurur duyduğumuz diğer tüm bildik başarılar – Yahudilerin, insanların büyük çoğunluğunun okuma yazma bilmediği çağlarda bile kendi metinlerini bildikleri gerçeği; Yahudilerin bilim ve idrak sicili; Yahudilerin, çağdaş

düşünceyi şekillendirenler arasında akıl almaz düzeydeki aşırı temsili; bazen hayranlık duyulan, bazen korkulan, bazen de zekâ kıvraklığı, tartışma ve münazara amaçları için karikatürize edilen Yahudi şöhreti ve bir anlaşmazlığın tüm taraflarını görebilme kabiliyeti – hepsi buradan türemiştir.

Ancak Moşe'nin işaret ettiği fikir basitçe bundan ibaret değildi. Tanrı bize hiçbir zaman "Ve Nobel Ödülü'nü kazanacaksın" diye bir emir vermemiştir. O'nun bizden çocuklarımıza öğretmemizi istediği şey, bir hikâyeydi. **Çocuklarımızın, kim olduklarını, nereden geldiklerini, atalarının yaşadıkları ve onları oldukları farklı ve özel halk haline getiren şeyin ne olduğunu ve yaşam ve hayallerini tarihin hangi anlarının şekillendirdiğini anlamalarına yardımcı olmamızı istemişti.** Tarihi, hafızaya; ve hafızanın kendisini de bir sorumluluk duygusuna dönüştürmek suretiyle çocuklarımıza bir kimlik vermemizi istemişti. Yahudiler bir entelektüeller ulusu olmaları için göreve çağrılmış değillerdi. Bir kurtuluş dramının aktörleri, hayatı yaşama ve kutsama şekilleriyle dünyaya bereket getirmek üzere Tanrı tarafından davet edilen bir halk olmaları istenmişti.

Özgürlüğe olan uzun yürüyüş, bu *peraşada* öğrendiğimiz üzere, mucizeler bir yana dursun, sadece bir tarih ve politika meselesinden bile ibaret değildir. Bunun, ebeveynler ve çocuklar arasındaki ilişkiyle ilgisi vardır. **Hikâyeyi anlatmakla ve onu sonraki nesillere aktarmakla ilgisi vardır. Tanrı'nın hayatlarımızda mevcut olduğu duygusuyla ilgisi vardır.** Merak, şükran, tevazu, empati, sevgi, bağışlama ve şefkate yer açmakla ilgisi vardır ve ritüel, şarkı ve dua bize bu konuda yardımcı olur. Tüm bunlar bir çocuğa, güven, inanç ve ümidin yanında, bir kimlik, aidiyet ve evren içinde kendi evinde olma hissi kazandırmaya yardım eder.

Şabat Sofrasında

1. Kimliğiniz hakkında en çok bilgiyi nereden aldınız, okuldan mı, ailenizden mi?
2. Sizce Yahudilik eğitime neden bu kadar kuvvetli bir şekilde odaklanmaktadır?
3. Sizce bir çocuk, ebeveyninden aldığı eğitimde en çok neye ihtiyaç duyar?

Çağrı

Sivan Rahav Meir

İsrail’de, olasılıkla hayatınızda adını bile duymadığımız küçük bir köyde karantina altındaydık. Köyün adı Bet Hilkiya. Birkaç gün öncesinde korona virüs pandemisi nedeniyle aniden Birleşik Devletler’i terk etmek zorunda kalmıştık. Kocam Yedidya ve ben, beş çocuğumuzla birlikte World Mizrachi örgütü adına orada *şaliah* olarak görevdeydik. Ama şimdi bütün derslerimiz iptal edilmiş, tüm etkinliklerimiz durdurulmuştu ve hastaların ve vefat edenlerin sayıları ne yazık ki günden güne artıyordu. Bu yüzden, Seder gecesinde hemen önce Newark Havaalanı’ndaki son uçağı yakaladık.

Ben Gurion Havaalanı’na geldik ve onu tamamen terk edilmiş halde bulduk. Gidecek hiçbir yerimiz yoktu. Her nasılsa, kanunun gerektirdiği 14 günlük karantina süremizi geçirmek üzere Bet Hilkiya’da bir yer bulduk. Sırada ne vardı? Bilmiyorduk. Etrafta dönen çok soru vardı. Acaba *şaliah* olarak görevimizi tamamlamak üzere New York’a bir daha geri dönebilecek miydik? Dünyada neler olacaktı? Ve tanımadığımız bir evi Pesah için nasıl temizleyecek, orada geçireceğimiz Seder gecesi için nasıl hazırlık yapacaktık?

Aniden bir telefon geldi. Rabi Sacks’ın ofisinden Dan ve Joanna, bana Rabi Sacks’ın, Pesah için özel, neşeli bir Zoom yayını gerçekleştirmek istediğini bildirdiler. Rabi Sacks, yayına, şarkıcı Yişay Ribo ile benim birlikte ev sahipliği yapmamızı da istiyordu. İngilizce ve İbranice konuşacaktık, Ribo kendi şarkılarından birkaçını söyleyecek ve binlerce kişi bunu seyredecekti. Wow!

Dan bana şöyle dedi: “Rabi Sacks, dünyanın *vesamahta behageha*, ‘bayramında neşeleneceksin’ sözlerinden artan bir şeye ihtiyacı olduğunu düşünüyor. Üçünüzün, *hag* (bayram) sevincini tüm dünyaya getirmesi onun için çok önemli.” Bu sözler – “*hag* sevinci” – üzerimde derin bir etki bıraktı. Pandeminin yarattığı endişelerin ötesinde, hayata yeniden odaklanma vaktinin geldiğini anlamıştım. Orijinal Mısır çıkışını hatırlamak gerekiyordu. O yıl, bu büyük Pesah hikâyesine gerçekten bağlandığım bir yıl olmuştu.

Yayını on binlerce kişi izledi – Tel Aviv’de, Meksika’da, Avustralya’da – ve bu güne kadar, hâlâ yayın hakkında harika yorumlar alıyorum: “Beni depresyondan çıkardınız”, “Tüm ailemiz seyretti ve birlikte dans etti”, “Covid sonrasında bile o yayını tekrar izliyorum”. Rabi Sacks’ın bilmediği bir şey vardı: Bu telefon konuşmasıyla ve beni atadığı bu *şelihut* ile – neşeli Pesah bayramı vesilesiyle küresel bir yayında konuşma ve insanlara yol gösterme göreviyle – bana, canlı yayın henüz başlamadan bile önce esin kaynağı olmuş ve izleyen herkese de ilham vermişti.

- Sivan Rahav Meir, İsraili bir gazeteci, yazar ve eğitmenidir.

A CLOSER LOOK

- Sivan Rahav Meir, Rabi Sacks ve onun **Bo** yazısı hakkındaki düşüncelerini paylaşıyor.

Rabi Sacks’ın Yahudiliğiniz üzerinde nasıl bir etkisi oldu?

Tora ve *mitsvaları* gözetmeye ilk olarak onlu yaşlarımda başlamıştım, ama ara sıra, benim için tüm süreci yeni yollarla aydınlatan simalarla karşılaşmışımdır.

Rabi Sacks bu simalardan biriydi. Sanırım kendisi etkili bir Yahudilik sunmuştu – insana gurur duygusunu işleyen bir Yahudilik – ve günümüzde ihtiyaç duyduğumuz şey de bu. Şöyle demişti: “Yahudiliğimizi en öncelikli konuma yerleştirdiğimiz zaman asla kaybetmeyiz. Dünya, Yahudiliğine saygı gösteren Yahudilere saygı gösterir.” Rabi Sacks ayrıca, başlamış olduğum yönde devam etme – bir gazeteci olarak çalışma, ama aynı zamanda haftanın *peraşasını* da inceleme; Tora’yı yaymak için dijital araçlardan yararlanma – arzumu da güçlü bir şekilde teşvik etmişti. “Günlük Whatsapp” girişimim gelişmeye devam ediyor. Bu da büyük ölçüde Rabi Sacks sayesinde.

Rabi Sacks’ın bu haftaki yazısında en sevdiğiniz alıntı hangisi ve neden?

Rabi Sacks’ın Bruce Feiler’in kitabından alıntuladığı harika cümle: “Aileniz

TORAH TRIVIA

S: Şabat A-Gadol ile Bene Yisrael’in Yarden (Ürdün) Nehri’ni geçtikleri tarih arasındaki bağlantı nedir?

C: Her ikisi de Yahudi takvimine göre 10 Nisan tarihinde gerçekleşmiştir.

Mitsrayim’den (Mısır) çıkış, resmi olarak, Pesah’tan beş gün önce, Şabat A-Gadol’da başlamıştı (bkz. Şemot 12:1). Kırk yıl sonrasında Bene Yisrael, yine 10 Nisan tarihinde Yarden Nehri’ni geçerek *Erets Yisrael*’e girmişlerdir (bkz. Yeşua 4:9).

için yapabileceğiniz en önemli tek şey, yapılabileceklerin en basiti olabilir: Sağlam bir aile anlatısı geliştirin.” Bu son derece basit, ama bir o kadar da devrimsel bir mesaj. Hepimizin bir hikâyeye ihtiyacı var.

Gençler bu mesajı kendi hayatlarına nasıl uygulayabilirler?

Son zamanlarda, sosyal ağlarda bizi nasıl da sadece ‘beğenmeye’ değil, aynı zamanda ‘paylaşmaya’ da teşvik ettikleri konusunu düşünüyorum. Aynı Yahudilik hikâyesi için de doğru: Sadece beğenmekle kalmayın. Kimliğiniz hakkında pozitif bir düşünceye sahip olmanın ötesinde, onu paylaşın, devreye girin, aktif olun. Bana öyle görünüyor ki, Rabi Sacks’ın vasiyeti de buydu: Bize, yalnızca Yahudi hikâyesini kenardan dinleyen değil, hikâyemizin bir sonraki bölümünün yazılmasına ortak da olan Yahudiler olmayı öğretmek.

- David Woolf’un Torah IQ adlı çalışmasından uyarlanmıştır. Tora hakkında 1500 bilmece içeren bu çalışma dünyanın her yerinde Amazon’dan temin edilebilir.

